

Kfv.IV.37.499/2009/10.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Baricz Péter jogtanácsos,
a Réti, Antall & Madl Landwell Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Réti László ügyvéd és a
Jasztrabszki Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Jasztrabszki Tamás ügyvéd által képviselt Magyar
Posta Zrt. (Budapest) I. rendű és a
dr. Hanák András ügyvéd által képviselt Magyar Lapterjesztő Zrt. (Budapest) II. rendű
felpereseknek
a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest)
alperes ellen
versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt a Fővárosi Bíróság előtt
7.K.30.271/2008. szám alatt megindult, és a Fővárosi Ítéltábla 2009. április 22. napján kelt
2.Kf.27. 672/2008/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében, a fenti számú jogerős ítélet
ellen az I. rendű felperes által 14. sorszám alatt, a .II. rendű felperes által 4. sorszám alatt, és
az alperes által 15. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon
megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27. 672/2008/7. számú ítéletét hatályon
kívül helyezi, és a Fővárosi Bíróság 2008. október 2. napján kelt 7.K. 30.271/2008/10.
számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság a felpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek
50.000 /ötvenezer/ -50.000 /ötvenezer/ forint együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási
költséget, továbbá az államnak - külön felhívásra - fejenként 24.000
/huszonnégyezer/

Kfv.IV. 37. 499/2009/10.szám

forint fellebbezési és 36.000 /harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A magyarországi kis- és nagykereskedelmi árus lapterjesztés meghatározó szereplője 1998-ig az I. rendű felperes volt. Az árus lapterjesztési privatizáció során azonban a II. rendű felperes az I. rendű felperestől megvásárolta a regionális árus újságterjesztő vállalkozásait így 1998. óta a nagykereskedelmi árus lapterjesztést - vagyis a lapoknak a nyomdától a kiskereskedelmi értékesítők részére való továbbítását - a francia tulajdonban lévő II. rendű felperes végzi.

A felperesek - előkészítő tárgyalásokat követően - 2001. december 20. napján Együttműködési Megállapodást kötöttek, amely 2002. január 1. napjától 2007. december 31. napjáig rendezte kapcsolatukat.

Az I. rendű felperes - aki a korábbi 13 %-os kereskedelmi jutalékával szemben - az árus helyein eladott lapok nettó forgalma 23,5 %-ának áfa-val növelt összegéért vállalta, hogy hálózatán keresztül biztosítja a hírlap-értékesítést, az árus helyeire a lapkiszállítást, a remittenda lapok kezelését és visszaszállítását.

A II. rendű felperes által forgalmazott lapok vonatkozásában vállalta, hogy - technológiai és elszámolástechnikai okok miatt - kizárólag csak a II. rendű felperestől vesz át lapokat, hálózatában történő kiskereskedelmi forgalmazásra.

Az I. rendű felperes kötelezettséget vállalt arra is, hogy kizárólag a II. rendű felperes vezérigazgatóinak írásos hozzájárulásával köt kiskereskedelmi árusítási szerződéseket független, avagy a II. rendű felperessel, illetve annak társaságaival már lapterjesztési szerződésben lévő vállalkozókkal.

Az együttműködési megállapodást a felek 2003. február 17. napján, 2003. január 1. napjára visszaható hatállyal, módosították. Ebben az I. rendű felperes 2 %-os jutalékemelésében állapodtak meg, amelynek öt évre kiszámolt összegét, 260 millió Ft-ot, a II. rendű felperes egy összegben, piac-szervezési díjként kifizetett. A módosított együttműködési megállapodás értelmében a II. rendű felperes - mint hírlap-nagykereskedelmi

Kfv.IV. 37. 499/2009/10.szám

tevékenységet folytató társaság - biztosítja az I. rendű felperes - mint hírlap-kiskereskedelmi tevékenységet folytató társaság - részére a hírlapokat; azok árusítás útján történő értékesítéséhez. Az I. rendű felperes 2007. december 31. napjáig csak kiskereskedőként kíván foglalkozni a hírlapárusítással.

A II. rendű felperes 2007. december 31. napjáig az I. rendű felperes érdekkörébe tartozó lapok esetében nem kíván előfizetési lapterjesztéssel foglalkozni.

2003-tól mindkét felperesi vállalkozás foglalkozott a másik piacára való belépéssel, stratégiai terveket készítettek, költségszámításokat végeztek.

Az alperes a 2006. november 7. napján indított versenyfelügyeleti eljárását követően a 2007. november 8. napján kelt Vj-140/2006/7. számú határozatában megállapította, hogy a felperesek a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény /a továbbiakban: Tptv./ 11. § /1/ és /2/ bekezdés d/ pontjába, valamint a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló Szerződés kihirdetéséről rendelkező 2004. évi XXX. törvény 3. §-ában kihirdetett, az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EKSZ) 81. cikkének /1/ bekezdésébe ütköző, piacfelosztó jellegű, versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással, amikor megállapodtak abban, hogy az I. rendű felperes 2001. decemberétől 2007. december 31. napjáig nem foglalkozik nagykereskedelmi hírlapárusítással, míg a II. rendű felperes 2003 januárjától 2007. december 31. napjáig nem foglalkozik az I. rendű felperes érdekkörébe tartozó lapok előfizetési terjesztésével; ezért a felperesekkel szemben külön-külön 468.000.000

468.000. 000 Ft bírságot szabott ki.

A felperesek keresettel támadták meg az alperes határozatát, amelyben annak felülvizsgálatát, és hatályon kívül helyezését kérték.

Az I. rendű felperes keresetében - a hatályon kívül helyezés mellett - az alperes új eljárásra kötelezését, másodlagosan a határozat megváltoztatását és a bírság mérséklését kérte.

Álláspontja szerint az alperes a tényállás megállapítása során a bizonyítási terhet jogszabálysértő módon megfordította, a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

jogszerűen értékelte, indokolási kötelezettségét nem teljesítette.

A határozat a piac-meghatározás körében megalapozatlan, hiányos. A jogsértés piaci hatásairól tett alperesi megállapítások is megalapozatlanok, mert azok csak vélekedésnek tekinthetők, az alperes a lapterjesztési piac működését nem tisztázta.

Kifejtette az I. rendű felperes, hogy a be nem lépési megállapodás és a piac-szervezési díj között nincs közvetlen összefüggés, mert ez utóbbi kifizetése a II. rendű felperes érdeke is volt, azt ő kezdeményezte. A díjat a kiskereskedelmi árus szolgáltatás minőségének javítására fordította - ami egyben a II. rendű felperes nagykereskedelmi forgalmát is növelte -, és ezzel akart középtávon olyan helyzetet teremteni, hogy a nagykereskedelmi piacra maga is visszaléphessen. Ettől egyébként nem a piac-szervezési díj, hanem a további, fejlesztési szükséglet tartotta vissza.

Álláspontja szerint nincs olyan bizonyíték, amelynek alapján megállapítható lenne, hogy bármilyen piacra lépéstől való tartózkodást vállalt volna bármelyik fél. A felperesek közötti megállapodás nem volt számon kérhető, mert megszegésének nem voltak külön kikötött szankciói, továbbá kompenzációt csak az egyik fél kapott.

Kifogásolta a jogsértés Tpvt. 11. § /2/ bekezdés d/ pontja szerinti minősítését is, mert a felperesek két különböző piac szereplői .

A bírságkiszabás körében a Tpvt. 78. §-ának /3/ bekezdését alkotmányellenesnek - a normavilágosság követelményébe ütközőnek - tartotta, ami az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján is követelmény a büntetőjogi természetű bírsággal szemben.

A II. rendű felperes keresetében az alperes határozatának megváltoztatását, és a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, a kiszabott bírság hatályon kívül helyezését, másodlagosan pedig a Tpvt. 17. §-ában írt mentesítés alkalmazását, harmadlagosan a bírság legalább egytizedére történő mérséklését kérte.

Előadta, hogy a két érintett piac között nem könnyű az átjárás, így nem kézenfekvő, hogy a felperesek számára egymás piaci megfelelő terjeszkedési irányt jelentenek, a belépési költségekre is figyelemmel.

Az alperes nem vette figyelembe, hogy az előfizetési és az árus lapterjesztés egymással folytat intenzív versenyt; így

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

megalapozatlan az az állítás, hogy a felperesek megállapodása a verseny kizárását eredményezte volna. Állította, hogy a szerződéses kikötések nem voltak alkalmasak a verseny korlátozására sem.

A piac-szervezési díj az I. rendű felperes esedékes fejlesztéseinek ellentételezése volt, más terjesztő hálózatok is kaptak ilyen kompenzációt.

Állította, hogy soha nem fizetett volna ilyen sokat az I. rendű felperes távolmaradásáért, aki soha nem fogadott volna el ilyen keveset ugyanezért.

Kifejtette, hogy a megállapodás bármikor felmondható volt. Kiemelten kérte figyelembe venni, hogy a lapterjesztés jelenlegi modellje a sajtószabadság egyik pillére. Hivatkozott arra, hogy a megállapodás csak az I. rendű felperes érdekkörébe tartozó lapokra vonatkozott, ami azt nem akadályozta meg, hogy a kiadó más előfizetéses terjesztőhöz forduljon. Ez a gyakorlatban meg is történt 2007-től; az alperes ezért szabott ki 3/5 mértékű bírságot. Állította, hogy ugyanilyen piaci helyzet esetén korábban is ugyanígy járt volna el, ezért a bírság akár mellőzhető is lenne. Véleménye szerint a Tpv. 17. §-ában írt feltételek teljesültek, így mentesítésre sor kerülhet.

A bírság összege egyébként eltűzött, mert a mentesülés hiányában is csekély súlyú volt a jogsértés, és a két piac közti intenzív verseny is csökkentette a hatásokat, ezért a 2007. év legnagyobb versenyjogi bírságának kiszabása nem volt indokolt.

A piac-szervezési díj nem azonosítható a jogértésért adott, vagy az azzal elért előnnyel, így abból a bírság összegének meghatározása során nem lehetett volna kiindulni.

Az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét alaptalannak értékelte, és elutasította azt.

Kifejtette, hogy az alperes eljárása során minden releváns tény tisztázott, eljárási hibát nem vétett.

A piac-meghatározás körében - az alperessel egyetértve - az országos földrajzi piacon két érintett áru piacot; a nagykereskedelmi árus, és az előfizetéses lapterjesztés piacát különítette el.

Megítélése szerint a két érintett áru piac nem egységes, mert keresleti helyettesíthetőség a nagykereskedelmi árus, valamint az előfizetéses lapterjesztés között nem áll fenn, mivel a felhasználási cél, a minőség, valamint a teljesítés feltételei tekintetében jelentős különbségek mutathatók ki. A kiadókért folytatott versenyben a két piac hatással van egymásra - a különböző termékek iránti kereslet alakulásának közgazdasági törvényszerűségeire is

Kfv, IV. 37. 499/2009/10. szám

Figyelemmel -, de ez nem igazolja a helyettesíthetőséget, a kiadók számára a két terjesztési mód igénybevétele adottság.

A két piac közötti átjárásra - a kínálati helyettesíthetőség szempontjából - csak korlátozott a lehetőség, a belépési költségek miatt is; ezért e piacok között nincs intenzív verseny.

Rámutatott arra, hogy a felperesek egységes terjesztési piacra történt hivatkozásainak elfogadása nem a jogellenes cselekményük cáfolatát, hanem éppen annak megerősítését jelentette volna.

Kiemelte, hogy a Tpvt. 11. § /1/ bekezdése és az EKSZ 81. cikkének /1/ bekezdése alapján, ha a megállapodás célzata versenyellenes, a jogsértés megállapítható. Ez objektív kategória, ami a felek szándékától független, és immanensen magában foglalja a versenykorlátozásra alkalmasságot: a versenyellenes hatás lehetőségét, annak külön igazolása és indokolása nélkül.

Nem értett egyet az elsőfokú bíróság azzal a II. rendű felperesi érveléssel, amely szerint a versenyellenes célzat megléte önmagában a „hatás-elv” alapján nem jogsértő. Rámutatott, hogy az alperes a bíróság összegének meghatározása során a megállapodás csekély hatását kifejezésre juttatta.

Hangsúlyozta az elsőfokú bíróság, hogy a kartell-szerződések - mint jogszabályba ütköző szerződések - semmissek. Jogi értelemben szankció így fogalmilag nem kapcsolható hozzájuk, a szankció maga a gazdasági racionalitás. A jelen ügyben nem a piac-szervezési díj összege volt visszatartó hatással, hanem az abban megnyilvánuló jelzés a szándék komolyságáról. A kartell-megállapodások lényege nem a jogi kötőerő, hanem az információk kölcsönös megosztása, amellyel a piaci bizonytalanság és a kockázatok, végső soron a potenciális verseny-nyomás is csökken.

Rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy ehhez képest a II. rendű felperes keresetében a kartell-megállapodást elismerte.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes helyesen minősítette a felperesek magatartását a Tpvt. 11. § /2/ bekezdés d/ pontja szerinti objektív, versenyellenes célzatú piac-felosztó kartellnek; ebből következően a Tpvt. 13. § /2/ bekezdés b/ pontja szerint bagatell kartellről nem lehetett szó.

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

A Tpv. 17. §-a szerinti mentesítéssel összefüggésben kifejtette, hogy az alperes helyes megállapítása szerint annak a d/ pont szerint szükséges feltétele hiányzik, mert a felpereseknek ténylegesen három éven keresztül nem volt versenytársa, így a verseny kizárása megvalósult. Ezen kívül a felperesek mentesülésük feltételeit a Tpv. 20. §-ában írt kötelezettségük ellenére nem bizonyították. Nem fogadta el e körben azt a hivatkozást az elsőfokú bíróság, mely szerint majdnem természetes monopóliumokról van szó, és ez biztosítja a legnagyobb fogyasztói jólétet; valamint, hogy a megállapodás a piacra lépési kudarcok esélyét csökkentette, és így hozzájárult a piac kiegyensúlyozottabb működéséhez; továbbá azt sem, hogy a sajtószabadság érvényesülése - mint a kartell-megállapodás fogyasztói jólétet növelő esetleges eredményének vizsgálata - az alperes feladata lett volna.

A bírsággiszabás körében rámutatott az elsőfokú bíróság arra, hogy a megállapított összeg az érintett piacok, illetve piaci szereplők méretéhez képest csekély mértékű, figyelemmel a Tpv. 78. § /1/ bekezdése szerinti bírságmaximumra is.

Az, hogy a 2007. év legnagyobb összegű bírságáról volt szó, a mérlegelés okszerűségét nem tehetné kérdésessé. A felperesek azon érvelései, amelyek a piac-szervezési díj alapulvételét vitatták, nem helytállóak, mert ha ezt a bíróság jogszerűtlennek tekintené, akkor jóval súlyosabb bírság kiszabása jöhetett volna csak szóba, amit viszont a felperesek nem kértek. Rámutatott, hogy a bírság mértékének - a potenciális hatások hiányára tekintettel történt - 3/5-ére csökkentése kevésbé volt okszerű, inkább méltányosnak nevezhető. Ezért, bár az I. rendű felperesnek igaza lehet abban, hogy az alperesi számítás nem volt okszerű és törvényes, azonban a törvényes mérlegelésből nem az következik, hogy a bírság mellőzhető is lenne, hanem az, hogy magasabb összegű bírságot kellett volna megállapítani, amit azonban a felperesek szintén nem kértek. Utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy a Tpv. 78. §-ával összefüggésben komoly alkotmányossági aggályok nem vethetők fel.

Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű felperes és a II. rendű felperes is fellebbezett, az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a bírság mellőzését, vagy legalábbis mérséklését kérték.

Kfv.IV.37.499/2009/10.szám

A Fővárosi Ítéltábla - mint másodfokú bíróság - a felperesek fellebbezését részben alaposnak értékelte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és - az alperes 2007. november 8. napján kelt Vj-140/2006/7. számú határozatát megváltoztatva - a felpereseket terhelő bírság összegét 250.000.000 /kettőszázötvenmillió/ - 250.000.000 /kettőszázötvenmillió/ forintra mérsékelte, egyebekben az elsőfokú ítéletet azzal hagyta helyben, hogy a felpereseket terhelő kereseti illetéket 10.000 /tízezer/ - 10.000 /tízezer/ forintra szállította le.

Akként rendelkezett, hogy a felmerült elsőfokú rész-, és a másodfokú költségeket a peres felek maguk viselik.

A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. §-ában foglaltaknak megfelelően, a rendelkezésre álló peradatok alapján, a történeti tényállást az alperessel egyezően helyesen rögzítette, a megalapozott - és a másodfokú eljárásban fellebbezéssel lényegében már nem is támadott - tényállásból levont jogi következtetése a jogsértés megállapítása körében helytálló volt.

Kifejtette, hogy a rendelkezésre álló szerződések - mint abszolúte objektívnek tekinthető okirati bizonyítékok -, továbbá az alperesi vizsgálat során feltárt, a szerződések megkötését megelőző tárgyalásokról készült emlékeztetők a felperesek eljárás során tett nyilatkozatai, és egyéb bizonyítékok alapján egyértelműen megállapítható - a Ptk. 207. §-ának /1/ bekezdése szerint, a felek szerződési nyilatkozatát úgy értelmezve, ahogy azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára, és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általános elfogadott jelentése szerint értenie kellett -, hogy a felperesi vállalkozások piacfelosztó megállapodást kötöttek egymással; céljuk a gazdasági verseny korlátozására, megakadályozására irányult, megállapodásuk pedig hatással lehetett az európai uniós tagállamok közötti kereskedelemre is.

Utalt arra a másodfokú bíróság, hogy a versenyjog-sértést a II. rendű felperes fellebbezésében, és a fellebbezési tárgyaláson tett nyilatkozatával - amely szerint magatartása a „szürke zónába” tartozott, vagyis nem volt jogszerű - lényegében el is ismerte, vitatta azonban a jogsértés piacfelosztó célzatának megállapítását, amit az I. rendű felperes is kifogásolt.

Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a felperesek írásban megkötött szerződésbe foglalt közös piacfelosztó célja az volt, hogy a meg nem támadási

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

megállapodásukban foglaltak folytán a konkurencia - és így lényegében a verseny - kizárásával a status quo-t fenntartva, saját tradicionális piacaikon kölcsönösen, továbbra is lényegében egyeduralmat biztosítsanak maguknak, illetve egymás számára.

Legfelsőbb bírósági eseti döntésekre hivatkozással rámutatott arra a másodfokú bíróság, hogy a gazdasági verseny megakadályozó, korlátozó, torzító cél, illetve az ilyen hatás kifejtésére alkalmas magatartás - a Tpv. 11. § /1/ bekezdése helyes értelmezése alapján - önmagában jogsértő, ezért a tényleges piaci hatás vizsgálata a jogsértés megállapításához ilyen esetben szükségtelen. Hangsúlyozta, hogy jelen ügyben a felperesek horizontális piacfelosztó kartell-megállapodást kötöttek. A piac versenytársak közötti felosztását a jogalkotó olyan súlyosan versenysértő magatartásnak tekinti, amelyre tekintettel a résztvevők még csekély piaci részesedésük esetén sem mentesülhetnek a kartell-tilalom alól (Tpv. 13. § /2/ bekezdés b/ pont) ; erre figyelemmel a felperesek esetében a Tpv. 13. § /1/ bekezdése nem alkalmazható, így az érintett piac és a helyettesíthetőség, valamint a piaci részesedés szempontjainak vizsgálata a jelen ügyben a kartell-tilalom alóli mentesülés szempontjából nem, csakis a bíróság kiszabása körében volt releváns.

Kiemelte a másodfokú bíróság, hogy a Tpv. 17. §-a lényegében az EKSZ 81. cikkének /3/ bekezdésével egyezően, taxatív meghatározza azt a négy konjunktív feltételt, amelyek együttes teljesülése esetén a megállapodás az általános kartell-tilalom alóli egyedi mentesítést kaphat. Annak bizonyítása, hogy a megállapodás a tilalom alól a Tpv. 17. §-a szerint mentesül, a Tpv. 20. §-a alapján azt terheli, aki a mentesülésre hivatkozik.

A II. rendű felperes fellebbezésében a mentesítést már nem is kérte, az I. rendű felperes pedig a mentesítéshez szükséges konjunktív feltételek együttes fennállását nem kívánta bizonyítani, a Tpv. 17. § d/ pontjára vonatkozó „a pontosításként” felhozott érveit a másodfokú bíróság elfogadni nem tudta; e körben ugyanis azt kell bizonyítani, hogy a megállapodásból származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz eljutott, nem pedig azt, hogy a fogyasztó nem került kedvezőtlenebb helyzetbe a megállapodást követően, mint amilyenben előtte volt.

A másodfokú bíróság leszögezte, hogy a felperesek terhére megállapított jogsértés miatt a Tpv. 78. §-ának /1/

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

bekezdése alapján jogszerű és Indokolt volt velük szemben a bírság kiszabása.

Az alperes a bírság-kiszabás során a felperesek vonatkozásában figyelembe vehető, enyhítő és súlyosbító körülményeket helyesen vette számba határozata 90-93. pontjaiban, azonban ezen körülmények mérlegelését a másodfokú bíróság - az elsőfokú bírósággal egyezően - nem tartotta okszerűnek.

A másodfokú bíróság utalt arra, hogy az alperes is a Tpv. 78. § /3/ bekezdése alapján köteles mérlegelni, de ennek során figyelembe veheti a bírságszámítás körében kiadott Közleményt is, amely zsinórmértékként az egyes szempontok szerinti súlyozásban nyújthat segítséget.

A jelen ügyben a bíróságnak a Pp. 339/B. §-a szerint kellett vizsgálnia a mérlegelési jogkörben hozott határozatrész jogszerűségét.

E körben kifejtette a másodfokú bíróság, hogy a Tpv. 78. § /1/ bekezdése adja meg a bírságkiszabás jogi alapját és a bírság felső keretét azzal, hogy a jogalkotó a /3/ bekezdésben ad szempontokat, amelyek vizsgálata szükséges a bírság mértékének meghatározásakor, és amelyek értékelése elengedhetetlen a jogsértéssel arányban álló szankció megállapításához. A bírságot minden esetben a jogsértő cselekmény súlyához kell arányosítani, amit mindig az elkövetési magatartás jellege, körülményei határoznak meg, nem pedig a releváns forgalom, a realizált árbevétel, vagy a jelen ügyben feltárt piac-szervezési díj.

A bírságkiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, nem elvontan, nem mechanikusan - a Közlemény szerinti számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével - kell figyelembe venni, mert az a versenyhatóság számára a Tpv. 78. § /3/ bekezdésében biztosított mérlegelési szabadságot indokolatlanul korlátozza, hanem mindig a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva, egyedileg kell értékelni és megindokolni. Utalt arra a másodfokú bíróság, hogy a bíróság az alperesi közleményhez - mint az általa alkalmazott matematikai számításhoz - semmilyen formában nincs kötve. A bírósági felülvizsgálat jogszerűségi értékelést, azaz a törvénynek (Tpv. 78. §) való megfelelés vizsgálatát jelenti.

A másodfokú bíróság megítélése szerint jelen ügyben az alperes az enyhítő és súlyosbító körülményeket feltárta, azonban azok súly szerinti értékelésével, mérlegelésével

Kfv.IV.37.499/2009/10.szám

adós maradt; határozatából mindössze az állapítható meg, hogy a Közleménytől eltérően, meghatározott alapösszeggel számtani műveleteket végzett, de az már nem, hogy ezek az alperesi kalkulációk pontosan milyen összefüggésben álltak az általa hivatkozott bírságkiszabási körülményekkel. Az ilyen alkalmazott számítás - a másodfokú bíróság álláspontja szerint - már nem a fent írt zsinórmértékként jogszerűen alkalmazható segédlet, hanem egy olyan - a törvény szerint értékelendő, bírságkiszabási körülményektől elszakadó - önálló módszer, amely éppen a törvényi előírásoktól való eltérése folytán, meg nem engedhető mérlegelési eszköz; ezért a másodfokú bíróság az alperes határozatát a bírságkiszabás körében megváltoztatta.

Kifejtette a másodfokú bíróság, hogy a felperesek terhére megállapított, a piaci verseny kizárását célzó kartell-megállapodással elkövetett versenyjog-sértés súlyos, amely tárgyi súlyt jelentősen enyhíti - ezért a bírságkiszabás körében is igen nyomatékosan, enyhítő körülményként kell figyelembe venni -, hogy a megállapodás tényleges piaci hatása csekély volt.

Az adott ügyben e tényező súlyát, nyomatékát oly mértékűnek ítélte a másodfokú bíróság, hogy ennek alapján módot látott az alperes által kiszabott, eltúlzott összegű bírság mérséklésére.

A 250 millió forintban meghatározott összegű bírság - a másodfokú bíróság meggyőződése szerint - már minden tekintetben arányban áll a felperesek vonatkozásában feltárt enyhítő és súlyosbító körülményekkel, és az egyéni és általános megelőzés követelményeinek eléréséhez, érvényre juttatásához esetükben szükséges, és egyben elégséges is.

Az adott szankció alkalmazása folytán várhatóan elérhető, hogy a felperesek az esetleges újabb jogsértéstől tartózkodjanak (speciál prevenció), és azzal valamennyi piaci szereplő magatartása is - a Tpv. céljaival összhangban - a kívánatos irányba befolyásolható (generál prevenció).

Megállapította a másodfokú bíróság, hogy a felperesek fellebbezésükben további, a javukra figyelembe vehető körülményt nem tártak fel és nem bizonyítottak (Pp-164. §), ilyen adat a perben sem merült fel; így velük szemben a kiszabott bírság további csökkentésére az Ítéletábra nem látott lehetőséget.

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

Mellőzte a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a Pp. 221. § /1/ bekezdése alapján oda nem tartozó, közgazdasági okfejtéseket, elemzéseket, mert - álláspontja szerint - az indokolás ezen részei a jogvita mikénti eldöntése szempontjából irrelevánsak, így feleslegesek.

A jogerős ítélet ellen az I. és II. rendű felperes, továbbá az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérték a felülvizsgálati kérelmek tárgyaláson történő elbírálását.

Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében az első- és a másodfokú ítélet teljes terjedelemben történő hatályon kívül helyezését, a felülvizsgált alperesi határozat jogszabálysértő volta megállapítását és így a bírságmérséklés mellőzését, másodlagosan a jogerős ítéletnek a bírság összegére, és annak indokolására vonatkozó része hatályon kívül helyezését, és a jogszabályoknak megfelelő, új határozat hozatalát kérte.

Az alperes felülvizsgálati kérelmével szemben felülvizsgálati ellenkérelmet is előterjesztett. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 206. § /1/ bekezdését, 221. § /1/ bekezdését, 253. § /2/ bekezdését, 164. § /1/ bekezdését, 336/A. § /2/ bekezdését.

A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmében csatlakozott az I. rendű felperes jogi álláspontjához. Kifejtette, hogy felülvizsgálati kérelme annak megállapítására irányul, hogy az alapul fekvő megállapodás nem ütközik a Tpvt. 11. §-ába.

Alapvetően elhibázottnak tartotta az EK Szerződés és a Tpvt. olyan értelmezését, amely a jogellenes célzatot olyan objektív kategóriának tekinti, amely a leírt szavakból közvetlenül, és a környezet (tényállás) alapos felderítése nélkül megállapítható, és „immanensen” magában foglalja a versenykorlátozásra való alkalmasságot, továbbá megelégszik az ilyen értelemben felfogott célzattal, és semmilyen módon nem veszi figyelembe, nem tartja legalábbis igazolást igénylőnek a versenykorlátozásra való alkalmasságot.

A II. rendű felperes is ellenkérelmet terjesztett elő az alperes felülvizsgálati kérelmével szemben.

Álláspontja szerint, ha a jogellenesség kérdésében nem is döntött helyesen a másodfokú bíróság, a jogerős ítélet bírságmérséklése okszerű és törvényes volt. Ezen túlmenően a II. rendű felperes két olyan körülményre mutatott rá, amely - álláspontja szerint - akár a bírság további

Kfv. IV. 37. 499/2009/10. szám

csökkentését is eredményezheti. Arra hivatkozott, hogy ugyanazon jogsértés esetében teljesen más hatást eredményez az azonos összegű bírság annál a társaságnál, amelynek adózott eredménye az árbevétel 2,71 %-a, 12 %-a, vagy történetesen 27 %-a. Sérelmezte, hogy az adózás utáni eredmény figyelembe vétele mint szempont többnyire elsikkad a bírság kiszabása során történő mérlegelés során. A bírságfizetési kötelezettség esedékessége kapcsán felmerült jogértelmezési kérdésben is kérte a Legfelsőbb Bíróság döntését a II. rendű felperes, azaz azt, hogy kötelezze a Legfelsőbb Bíróság az alperest, 4.100.000 Ft és kamatainak részére történő visszafizetésére, de legalábbis elvi érveléssel mondja ki, hogy a jogerős határozat által megállapított bírságfizetési kötelezettség nem esedékes arra az időszakra, amíg a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről jogerősen nem döntött az elsőfokú bíróság. Hangsúlyozta, hogy az eljárás alapját képező megállapodás nem volt törvénysértő, ennek megállapítását, és a bírság kiszabásának mellőzését kérte. Másodlagosan - az általa előadott konkrét szempontok figyelembevételével - a bírság összegének mérséklését kérte, mindkét felperes esetében olyan összegben, amely nem haladja meg egyéenként a 125 millió forintot. Az alperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének a bírság összegére, és annak indokolására vonatkozó része hatályon kívül helyezését, és a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát kérte, azaz azt, hogy a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében hagyja helyben.

Másodlagosan az első-, vagy a másodfokú bíróság új eljárásra, és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a Tpv. 78. §-ába és a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe ütközik.

Előadta, hogy az alábbi körülményeket mérlegelve jutott arra a következtetésre, hogy a piac-szervezési díjnak nevezett összeg háromszorosának megfelelő bírságösszeg kiszabása lenne indokolt.

a/ a megállapodás a verseny teljes kizárását célozta,

b/ a megállapodás több évig volt életben,

c/ annak tényleges piaci hatása is volt,

d/ az érintett szereplők saját piacaikon lényegében monopolisták,

e/ a felróhatóságuk megállapítható (tisztában kellett lenniük, hogy megállapodásuk korlátozza a versenyt) , továbbá

Kfv.IV.37.499/2009/10.szám

f/ a megállapodást kötők annak titkos jellegéből adódóan a jogsértés feltárásának csekély veszélyével kellett, hogy számoljanak.

Az alperes figyelembe vette azt is, hogy a két vállalkozás 2005 végétől komoly, egymással is tudatosított szándékkal állt elő a status quo felbontása érdekében, ami a megállapodás érdemi piacfelosztó hatását a megállapodás módosítását követő öt évről háromra rövidítette le. Ennek alapján 3 x 260, azaz 780 millió forint 3/5-ét, 468 millió forintot tartott méltányosnak bírsággként megállapítani. Hangsúlyozta az alperes, hogy a másodfokú bíróság egyetlen körülmény miatt csökken tette közel felére a bírság összegét, mégpedig azért, mert a megállapodás szerint a piaci hatás csekély mértékét az alperes nem vette kellően figyelembe.

Az alperes álláspontja szerint a Legfelsőbb Bíróság eseti és elvi döntéseivel ellentétes a másodfokú bíróság azon eljárása, amikor semmilyen módon nem fejtí ki, hogy

a/ a jelen ügyben feltárt piac-szervezési díj (illetve általánosságban a Tpvt. 78. §-ában meghatározott nettó árbevétel) milyen okból alkalmatlan a bírság kiinduló összegének meghatározására, miközben e támpont éppen az egyediesítést teszi lehetővé,

b/ valójában mi lenne a helyes kiinduló összeg, amelyhez képest mérlegelni kell az enyhítő és súlyosbító körülményeket,

c/ az alperes által alkalmazott számítási módszer milyen okból, és mely jogszabályi rendelkezésbe ütközik,

d/ az alperes által igen nyomatékosan, a bírságösszeget 40 %-kal csökkentő tényezőként figyelembe vett körülmény (a piaci hatás csekély foka) miért veendő figyelembe további - ráadásul a csökkentett bírság 50 %-át kitevő - bírságcsökkentő tényezőként,

e/ a jogerős ítéletben meghatározott bírságösszeg milyen okból áll arányban minden tekintetben a jogsértés körülményeivel, és különösen, milyen okból alkalmas a special prevenció és a generál prevenció követelményének való megfelelésre, miközben nyilvánvalóan alatta marad a piac-szervezési díjnak, amely tulajdonképpen a jogsértés „ára” volt.

Megjegyezte az alperes, hogy a másodfokú bíróság egyetlen körülmény esetében sem jelölte meg, hogy azt milyen súllyal kellene jogszerűen értékelni; pusztán rögzítette ítéletében

Kfv.IV.37. 499/2009/10.szám

az összeget, amelyről minden indokolás nélkül azt állította, hogy az jogszerű és arányos. Hiányos a másodfokú bíróság indokolása atekintetben is, hogy egyáltalán nem ad magyarázatot arra, hogy az alperes által kiszabott bírság milyen jogszabályhely alapján, milyen okból kifolyólag, és mihez képest minősül eltúlzottnak.

Kifejtette az alperes, hogy a másodfokú bíróság állításai a bírságösszeg tekintetében ellentmondásban vannak, kirívóan okszerűtlenek, és nem felelnek meg a logikai szabályoknak. Ha ugyanis az alperes nem határozta meg a tényleges piaci hatás súlyát a bírság kiszabása során, akkor a másodfokú bíróság nem juthat arra a következtetésre, hogy e tényező nagyobb mértékben kell, hogy csökkentse a bírság összegét. A súly meghatározásának hiányában ugyanis a másodfokú bíróság nem tudhatja, hogy mihez képest kell még nagyobb mértékben figyelembe venni e körülményt.

Megjegyezte továbbá, hogy a másodfokú bíróság állítása iratellenes is, hiszen az alperes meghatározta e körülmény súlyát, éppen erről szól a megtámadott határozat 93. pontja.

Az alperes megítélése szerint általánosságban is megállapítható, hogy a másodfokú bíróság csak egy tekintetben tért el az alperes mérlegelésétől, miközben - saját állítása szerint - az alperes egyetlen körülmény esetében sem adott számot a feltárt körülmények értékeléséről, azok súlyáról.

Kiemelte az alperes, hogy jelen ügyben nem a bírság közlemény alapján határozta meg a felperesekre kiszabott bírságösszegeket, hanem a konkrét, egyedi körülmények alapján, éppen az „általános, mechanikus, elvont” jogalkalmazást elkerülve. Ezen állítását határozata 90. pontjában, és a másodfokú ítélet 8. oldalán rögzítettekkel támasztotta alá.

Hangsúlyozta, hogy mérlegelési tevékenysége megfelelt a jogszabályban foglalt normáknak, jogelveknek,

célkitűzéseknek, a tényállás megállapításában,

bizonyításában teljes mértékben feltárta a tényállással összefüggő körülményeket; így a bíróság nem jogosult a határozat „szupermérlegelésére”; e körben legfelsőbb bírósági eseti döntésekre is hivatkozott.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság nyilvánvalóan megsértette a felülmérlegelési tilalmat, hiszen az ítélet indokolása azt állítja, hogy a csekély piaci hatás miatt alkalmazott 40 %-os bírságcsökkentés nem elegendő, nagyobb

Kfv.IV.37.499/2009/10.szám

mértékű csökkentés indokolt. Azonban nem jelöli meg, hogy miért jogszabálysértő e mérlegelés, ennek hiányában pedig az eltérő mérlegelés tiltott felülmérlegelésnek minősül. Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő az I. és a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelmére vonatkozóan.

A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme kapcsán megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy jelen per tárgya az alperes határozatának jogszerűségi felülvizsgálata volt, e körbe nem tartozik bele a határozat végrehajtása kapcsán felmerült kérdések vizsgálata - így a végrehajtás kapcsán történő kamatfizetés sem -, ezen intézkedésekkel szemben külön jogorvoslatnak van helye.

Az I. és a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos, az alperes felülvizsgálati kérelme alapos.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a jogerős ítélet - összhangban az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal, továbbá az alperesi határozattal - teljes körűen feltárt tényállást rögzít, azt a Legfelsőbb Bíróság ítélezése alapjául elfogadta.

Hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felülvizsgálati eljárás során a Pp. 270. § /2/ bekezdése és 272. § /2/ bekezdése értelmében kizárólag a jogerős ítélet jogszerűsége vizsgálható felül.

Mivel a megállapított tényállást a felperesek nem vitatták, csak az abból levont jogkövetkeztetést - azaz a megállapításuknak versenyjog-sértő voltát és szankcionálását -, a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § /2/ bekezdésének megfelelően e körben végezte el a felülvizsgálatot, a felperesek felülvizsgálati kérelme elbírálása során.

Minden tekintetben egyetértett a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletben foglaltakkal, a felperesek között 2001 decemberében létrejött együttműködési megállapodás, továbbá annak 2003 februári módosítása értékelését és minősítését illetően.

Nem vitásan a felperesek a Tpv. 11. § /1/ bekezdésébe és /2/ bekezdés d/ pontjába ütköző, piacfelosztó jellegű, versenykorlátozó megállapodást kötöttek egymással, a

Kfv.IV.37. 499/2009/10.szám

versenyellenes célzat fennállta a rendelkezésre állt dokumentációból egyértelműen megállapítható volt. A versenykorlátozó megállapodás tilalma alóli mentesülésre - a Tpvt. 17. §-ában felsorolt feltételek fennálltának hiányában - nem volt jogszabályi lehetőség.

Hangsúlyozza a Legfelsőbb Bíróság, hogy a felperesek felülvizsgálati kérelmeikben lényegében az első- és másodfokú eljárás során előadottakat ismételték meg. Ugyanakkor helytállóan rögzítették az eljárt bíróságok, hogy a felperesek - e tekintetben az állításaikon, saját jogszabály-értelmezéseik hangoztatásán túl a közigazgatási perekben is irányadó Pp. 164. § /1/ bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségnek nem tettek eleget.

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy a bizonyítási teher megfordítása nem következett be, ugyanis a keresetben foglaltak, a megtámadott határozatok jogszabálysértésre vonatkozó állítások bizonyítása a felpereseket terhelte, különösen a Tpvt. 17. §-ának alkalmazandóságát illetően (Tpvt. 20. §) . A Pp. 336/A. § /2/ bekezdése a tényállás valóságának bizonyítását illetően tartalmaz rendelkezést, így nem alkalmazható a kiszabott bírság összecszerúségével kapcsolatos mérlegelés esetében.

A bírság összecszerúségének meghatározását illetően a Legfelsőbb Bíróság nem a jogerős ítéletben foglaltakat, hanem az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta. E körben kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy a közigazgatási perben a bíróság a Pp. 339. §-ából következően kizárólag a keresettel támadott határozatok jogszerúségét vizsgálhatja. A határozatok érintésének csakis akkor van helye, ha a perben bizonyítást nyer jogszabálysértő voltak. Az elsőfokú bíróság megállapította bár, hogy az alperes határozata a bírság mértékének meghatározásában kevésbé volt okszerű, de rámutatott, hogy törvényes mérlegelés esetén magasabb összeget kellett volna megállapítani, amit a felperesek nem kértek.

Megalapozottan hivatkozott az alperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a másodfokú bíróság a megállapodás „csekély piaci hatására” hivatkozással mérsékelte a bírság összegét. A jogerős ítélet ide vonatkozó indokolása homályos és önellentmondásos, jogszabálysértést egyáltalán nem jelöl meg, amelyre alapozottan a bírságösszeget csökkenti.

Kfv.IV. 37. 499/2009/10.szám

Kiemeli a Legfelsőbb Bíróság, hogy a bírság mértékét illetően az alperes mérlegelési jogkörében döntött, és a határozat ezen részének felülvizsgálatára a Pp. 339/B. §-a az irányadó.

E törvényi előírás mentén haladva a perben rendelkezésre állt adatokból egyértelműen megállapítható volt - mint ahogy azt fentebb már a Legfelsőbb Bíróság is rögzítette -, hogy a közigazgatási szerv a tényállást kellő mértékben feltárta az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai megállapíthatóak, a határozat indokolásából a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik.

Több ítéletében kiemelte már a Legfelsőbb Bíróság, hogy a bírságösszeg érintése csakis jogszabálysértés következménye lehet. A bíróság saját érvrendszerét nem alakíthat ki a bírságmérsékelés alátámasztásául; ez sérti a jogszerűségi felülvizsgálat törvényi követelményét, önkényes

jogalkalmazáshoz, következetlen jogértelmezéshez, és az e téren kialakult joggyakorlat elbizonytalanodásához vezethet.

Amennyiben a bírságösszeg meghatározása tekintetében a bíróság jogszabálysértést nem tud megjelölni, annak felülmérlegelésére, és - akár pozitív, akár negatív - megváltoztatására nincs jogszerű lehetősége.

A másodfokú bíróság által indokként megjelölt „csekély piaci hatást” az alperes - a felülvizsgált határozatából kitűnően - figyelembe vette és értékelte, erre alapozottan a másodfokú bíróság eljárásában a határozat megváltoztatása nem volt jogszerűnek tekinthető.

Utal arra is a Legfelsőbb Bíróság, hogy a másodfokú bíróság jogszerűtlenül mellőzte a bírság csökkentésének adekvát megindokolását, az alperes határozatában foglalt bírságindokolást jogszabályellenesen minősítette okszerűtlennek, anélkül, hogy ennek indokait megjelölte volna; a másodfokú bíróság ezen eljárása a Pp. 221. § /1/ bekezdésébe is ütközött.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felperesek felülvizsgálati kérelmei megalapozatlanok, ugyanakkor a jogerős ítélet az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabályokat megsértette, ezért azt a Pp. 275. § /4/ bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján teljes egészében helybenhagyta.

Kfv.IV. 37. 499/2009/10.szám

A felülvizsgálati eljárásban hozott döntésből következően a felperesek fellebbezése és felülvizsgálati kérelme is megalapozatlan, ezért a Legfelsőbb Bíróság a felpereseket a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése és a 6/1986. /VI. 26. / IM rendelet 13. § /2/ bekezdése értelmében a másodfokú és a felülvizsgálati eljárási költség és a jogorvoslati illeték megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2010. május 26.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. tanácselnök, Dr. Fekete Ildikó sk. előadó bíró Dr. Patyi András sk. bíró;